

"Η ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΓΝΩΜΗ" (αυτόνομη προτεινόμενη δραστηριότητα):

Ξεφεύγοντας αρκετά από τις δραστηριότητες που θα μπορούσε ένας/μία εκπαιδευτικός να διαχειριστεί, ας εκφραστεί μια ευχή για οργάνωση (από φορείς) παράλληλων φεστιβάλ κινηματογράφου σε διάφορες πόλεις με ομάδες επιλεγμένων ταινιών:

Η δραστηριότητα "η δική μας γνώμη" στηρίζεται σε μια σειρά από προϋποθέσεις που θα αποκαλούσαμε "χαρακτηριστικά της ιδιαίτερης κουλτούρας ενός θεατή κινηματογραφικών ταινιών":

- ομαδική παρακολούθηση ταινιών σε κανονική προβολή, σε σκοτεινή αίθουσα με οθόνη (η έννοια της κινηματογραφικής προβολής)
- σειρά προβολών των ίδιων ακριβώς ταινιών σε διαφορετικούς τόπους και σε κοινό θεατών με διαφορετικά τοπικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά (η έννοια της ευρείας διανομής των ταινιών και της κοινής εμπειρίας που συνδέει πολύ διαφορετικά άτομα)
- εμπειρία συμμετοχής σε "φεστιβαλική προβολή", καθώς οι ταινίες που προβάλλονται δεν είναι ταινίες τρέχουσας εμπορικής κυκλοφορίας (η έννοια του ειδικού κοινού που αντιμετωπίζει τις κινηματογραφικές ταινίες ως πνευματικά και καλλιτεχνικά προϊόντα)
- η κριτική στάση του κάθε θεατή, που εκφράζεται μέσα από την απονομή συμβολικών διακρίσεων κοινού
- η ανάπτυξη κριτικού λόγου και η διατύπωση επιχειρημάτων που προκύπτουν από την προσπάθεια αιτιολόγησης των επιλογών κάθε ομάδας θεατών και από τη δημοσιοποίηση των επιλογών τους μέσα από διαδικτυακή πλατφόρμα.

Κάθε κύκλος πανομοιότυπων προβολών σε διαφορετικές ομάδες θεατών και σε διάφορους τόπους, προϋποθέτει ένα σταθερό "πακέτο" ταινιών ώστε όλες οι μαθητικές ομάδες να παρακολουθούν τις ίδιες ακριβώς ταινίες και να ενθαρρύνονται οι συγκρίσεις και ο διάλογος μεταξύ των μαθητικών ομάδων. Οι ταινίες αυτές μπορούν να επιλέγονται γύρω από έναν κοινό θεματικό άξονα (κοινωνικά ή περιβαλλοντικά θέματα κ.α.) ή να αποτελούν παραδείγματα ενός κινηματογραφικού είδους (ντοκιμαντέρ, είδος μυθοπλασίας, animation) ή χαρακτηριστικά έργα ενός συγκεκριμένου δημιουργού κ.λπ.

Τέτοιου είδους εκδηλώσεις αποτελούν υψηλού επιπέδου κινηματογραφική αγωγή για τα παιδιά που συμμετέχουν, αφού δραστηριοποιούνται σε εκδηλώσεις εξοικείωσης με το καλλιτεχνικό προϊόν, ασκούν σπουδαίες δεξιότητες σεβασμού των ξένων πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων και γίνονται βήμα διαπολιτισμικής διαπραγμάτευσης. Η παρακολούθηση από παιδιά μιας δύσκολης ή ασυνήθιστης ξένης ταινίας σε ένα τέτοιο πλαίσιο εγγράφεται ως διαφορετικού είδους εμπειρία από την παρακολούθηση της ίδιας ταινίας σε μια κανονική αίθουσα προβολής, ακριβώς όπως η παρακολούθηση μιας κινηματογραφικής ταινίας σε κανονική αίθουσα, αποτελεί διαφορετικού είδους εμπειρία από την παρακολούθηση της ίδιας ταινίας στην τηλεόραση.

Ας επισημανθεί ότι στο χώρο ενός φεστιβάλ με επιλεγμένες ταινίες πρόσφατης παραγωγής, διαχέεται το σταθερό μήνυμα:

- «Συμμετέχεις στη διαμόρφωση των αισθητικών τάσεων που θα επικρατήσουν στο άμεσο μέλλον».
- «Παρακολουθείς τολμηρές και συχνά ακραίες μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης, που είναι καρπός του προβληματισμού σπουδαίων καλλιτεχνών αλλά και νέων δημιουργών, ανάμεσα στους οποίους, με τη δική σου κριτική συμμετοχή, θα ξεχωρίσουν οι αυριανοί σημαντικοί καλλιτέχνες».
- «Οι ταινίες που παρακολουθείς δεν έχουν ξεκινήσει ακόμα τη διανομή τους. Οι γνώμες των κριτικών επιτροπών και του κοινού ίσως καθορίσει τη μελλοντική τους διανομή και πορεία».
- «Κινείσαι σε ένα χώρο διαπολιτισμικού διαλόγου, όπου καταθέτουν τον προβληματισμό και το έργο τους διαφορετικοί καλλιτέχνες από όλο τον κόσμο, με διαφορετικές προτεραιότητες στη ζωή τους, με διαφορετικές γλώσσες, με διαφορετικό ιδεολογικό και πολιτισμικό πλαίσιο. Όλοι αυτοί περιμένουν να κριθούν από την κριτική επιτροπή και το κοινό, που αποτελούνται από ξένους και ντόπιους και εκ προοιμίου έχουν την ευθύνη της υπέρβασης των κάθε είδους διαφορών και του σεβασμού των κάθε λογής ιδιαιτεροτήτων».
- «Έχεις την ευθύνη ότι η γνώμη σου μπορεί να μετρήσει, και γι' αυτό οφείλεις να την εκφράσεις με τη συμπεριφορά σου κατά τις σχετικές εκδηλώσεις αλλά και με την προφορική διατύπωση απόψεων κατά τις δημόσιες συζητήσεις. Διατύπωση απόψεων που θα πρέπει να γίνεται με όσο γίνεται περισσότερη σαφήνεια και υπευθυνότητα».
- «Για να παίξεις υπεύθυνα το ρόλο σου ως ενεργού θεατή, αποδέχεσαι δύσκολες συνθήκες παρακολούθησης, όπως ταυτόχρονη χρήση παράλληλων υποτίτλων σε δύο γλώσσες, εισαγωγική παρουσίαση κάθε ταινίας και δημόσιες συζητήσεις με τους δημιουργούς της με τη διαμεσολάβηση μεταφραστικού μηχανισμού, εντατικό πρόγραμμα παράλληλων προβολών, που συνεπάγεται πολύωρη παρακολούθηση ετερόκλητων ταινιών καθημερινά, συνεχή πληροφόρηση μέσα από ειδικά καθημερινά έντυπα ή άλλους μηχανισμούς ενημέρωσης κ.λπ.».

Συνολικά:

- «Συμμετέχεις σε ένα πλαίσιο κριτικού διαλόγου».

Η παιδαγωγική αξία των παραπάνω είναι προφανής. Πέρα από την εμπορική διάσταση, που αναφέρεται στη διακίνηση των ταινιών και συχνά καθορίζει το χαρακτήρα των περισσότερων διεθνών φεστιβάλ, οι φεστιβαλικές εκδηλώσεις αποτελούν σπουδαίες ευκαιρίες διαπαιδαγώγησης με μεγάλη εκπαιδευτική αξία. Ακόμα και αν τύχει κάποιες φορές να

παρακολουθήσουν τα παιδιά σκηνές σκληρότητας, βίας και αποκλίνουσας συμπεριφοράς (μέσα σε κάποια όρια που εγγυώνται οι διοργανωτές του φεστιβάλ), το πλαίσιο ποιότητας, αναζήτησης και κριτικής αντιμετώπισης, που καθορίζει τις σοβαρές φεστιβαλικές εκδηλώσεις, διασφαλίζει ότι οι σκηνές αυτές λειτουργούν ως θετικές, ιδιαίτερα γόνιμες αφορμές στοχασμού. Μια ταινία με τέτοιες σκηνές, που ίσως προβαλλόταν σε μια κανονική αίθουσα κινηματογράφου, όπου το παιδί λειτουργεί ως θεατής-άτομο, θα έπρεπε να αποφεύγεται από τους γονείς. Η ίδια όμως ταινία, ενταγμένη σε ένα φεστιβαλικό πρόγραμμα μαζί με πολλές άλλες ταινίες απ' όλο τον κόσμο και με δυσκολίες παρακολούθησης, όπως αυτές που αναφέρθηκαν παραπάνω, παύει να λειτουργεί με το δεσποτικό και καταπιεστικό τρόπο που συνήθως φοβόμαστε.

Μένης Θεοδωρίδης, 2017.

*